

ELKEM ASA,avdeling Salten Verk
Valjord
8226 STRAUMEN

Oslo, 30.juni.2021

Deres ref.:
Ann-Jeanette Skjelstad Jensen

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2019/203
2021.016.R.miljodir

Saksbehandler:
Rune Aasheim

Rapport etter tilsyn 22.-24. juni 2021

Denne rapporten omhandler forhold som ble avdekket under et tilsyn ved Elkem ASA, avdeling Salten Verk (virksomhetsnummer: 973095366), heretter kalt Elkem Salten.

Rapporten består av fire deler:

- Del 1: Resultatet av tilsynet, og hva dere må gjøre
- Del 2: Miljødirektoratets vurdering og begrunnelse
- Del 3: Informasjon om tilsynet
- Del 4: Annen informasjon, inkludert vedlegg

Del 1: Resultatet av tilsynet, og hva dere må gjøre

Denne delen gir en oversikt over resultatet av tilsynet og hva dere må gjøre til gitte frister. Nærmere beskrivelse er gitt i [del 2](#).

Miljødirektoratet avdekket avvik som dere må rette snarest

Miljødirektoratet avdekket følgende avvik under tilsynet:

- Avvik 1: Målinger av støv fra utslippskilde KSP2 er ikke gjennomført
- Avvik 2: Beskrivelsen av målingene til luft har noen mangler
- Avvik 3: Miljørisikovurdering er ikke gjennomført for utendørs lagring av kull

Avvik er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Elkem Salten må snarest rette opp avvikene. Dere må sende Miljødirektoratet en skriftlig tilbakemelding som viser hvordan avvikene er rettet innen [1.september 2021](#).

Dere må betale gebyr

Elkem Salten må betale et gebyr på 135 400 kr for tilsynet.

Vi ber om tilbakemelding fra dere på epost

Vi ber om at dere sender all skriftlig tilbakemelding til post@miljodir.no. Merk svaret med saksnummer 2019/203 og tilsynsnummer 2021.016.R.miljodir.

Del 2: Miljødirektoratets vurdering og begrunnelse

Avvik 1: Målinger av støv fra utslippskilde KSP2 er ikke gjennomført

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven, punkt 11.2 "Utslippskontroll"

Beskrivelse av krav

Tillatelsen, punkt 11.2 inneholder krav om at Elkem Salten skal kontrollere og dokumentere utslippene til luft ved å gjennomføre målinger. Målingene skal omfatte utslipp av komponenter som er regulert ved grenseverdier fastsatt i tillatelsens punkt 3 og 4.

Tillatelsen, punkt 4.1.1 inneholder blant annet en grenseverdi for støvutslipp til luft fra utslippskilde KSP2. Grenseverdien gjaldt fra 1. januar 2020.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Under revisjonen redegjorde Elkem Salten for at akkrediterte målinger fra KSP2 ikke har vært mulig å gjennomføre på grunn av for kort rettstrekk på et rør. Virksomheten har til vurdering et forslag fra et akkreditert målefirma til teknisk løsning for å etablere et målepunkt.

Avvik 2: Beskrivelsen av målingene til luft har noen mangler

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven, punkt 11.4 "Program for utslippskontroll"
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften), § 5, punkt 7

Beskrivelse av krav

Internkontrollforskriften inneholder krav om skriftlige rutiner i HMS-arbeidet.

Tillatelsen, punkt 11.4 inneholder krav om at Elkem Salten skal ha et program for utslippskontroll som skal inngå i virksomhetens dokumenterte internkontroll.

Programmet skal blant annet inkludere:

- en beskrivelse av de forskjellige trinnene i utslippsmålingene (volumstrømmåling, prøvetaking, analyse og beregning)
- en beskrivelse av måleutstyr som benyttes til målinger, samt frekvens for måleutstyrskontroll og kalibrering
- en begrunnelse for valgte prøvetakingspunkter og prøvetakingsmetodikk (metoder og frekvens)
- en redegjørelse for hvilke usikkerhetsbidrag de ulike trinnene gir

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Elkem Salten har utarbeidet et måleprogram i dokumentet "Måleprogram for Elkem Salten" sist revidert 19. januar 2021.

Måleprogrammet har følgende mangler:

- Måleusikkerhet i målingene av volumstrøm i er ikke vurdert for utslipp fra hovedfilteret og KSP-filtrene
- Valgt målefrekvens i utslippsmålingene av støv er ikke begrunnet. Målefrekvensen skal velges slik at måleresultatene gir middelveidier som er representative for utslippene. Valgt frekvens kan gis på grunnlag av måleresultater som viser variasjonen i utslippene og vurderinger av måleusikkerheten.
- Utslipp av NO_x blir målt med online målere kombinert med volumstrømmålere. Resultatene fra volumstrømsmålerne blir også brukt til å beregne utslippsmengder til luft av ulike komponenter. I måleprogrammet mangler beskrivelse av volumstrømsmåler inkludert frekvens for vedlikehold/kalibrering og usikkerhet.

Sammenlignende NO_x- og volum-målinger med et akkreditert målefirma blir utført årlig. I tillegg utfører virksomheten egne sammenlignende målinger tre ganger i året. NO_x-måleinstrumentene blir justert hvis det er vesentlige forskjeller i de sammenlignende målingene. Virksomheten mangler en prosedyre som beskriver hvilke forskjeller i de sammenlignende målingene som medfører at tiltak skal gjennomføres. I tillegg mangler virksomheten en prosedyre som beskriver kalibrering og kontroll av volumstrømsmålerne.

Avvik 3: Miljørisikovurdering er ikke gjennomført for utendørs lagring av kull

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven, punkt 2.6 "Tiltaksplicht ved økt forurensningsfare"
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften), § 5, punkt 6

Beskrivelse av krav

Tillatelsen, punkt 2.6 inneholder krav om at Elkem Salten plikter å iverksette tiltak for å eliminere eller redusere økt forurensningsfare som oppstår som følge av unormale driftsforhold.

Internkontrollforskriften, § 5, punkt 6 inneholder krav om at virksomheter skal kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Elkem Salten har et innendørs lagerområde for råvaren kull. Ved mottak av kull med båt kan det enkelte ganger bli fullt i lagerområdet, slik at noe av kullet blir lagret utendørs uten tak.

Virksomheten har ikke miljørisikovurdert utendørs lagring av kull. Ved nedbør kan det være risiko for avrenning av forurensning når kull ikke blir lagret innendørs.

Anmerkning: Beskrivelsen av positive miljøaspekter i miljørisikovurderinger kan forbedres

Elkem Salten har en prosedyre som beskriver hvordan miljørisikovurderinger skal gjennomføres. Ifølge prosedyren skal vurderingene oppdateres hvert 2. år, og resultatene vises i dokumentet "Miljøaspektvurdering Elkem Salten".

Miljørisikovurderingen inneholder både positive og negative miljøaspekter. Positive miljøaspekter er tiltak eller forhold som reduserer negative konsekvenser for ytre miljø, f.eks. at noe av varmen fra smelteovnene blir brukt i et oppdrettsanlegg for smolt. Negative miljøaspekter er hendelser med risiko for forurensning av ytre miljø.

Virksomheten benytter samme fargekode for positive og negative miljøaspekter, eksempelvis betyr rød farge enten betydelig reduserte konsekvenser for ytre miljø eller stor risiko for forurensning.

Resultatene fra miljørisikovurderingen kan visualiseres bedre hvis ulike fargekoder blir brukt for positive og negative miljøaspekter, og hvis prosedyren inneholder en beskrivelse av hva som menes med positive miljøaspekter.

Vedtak om gebyr

Miljødirektoratet vedtar at Elkem Salten må betale et gebyr på 135 400 kr for tilsynet. Dette tilsvarer sats 3 for flerdagstilsyn og er gitt på bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk. Vedtaket er gitt med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-8.

Dere vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen.

Miljødirektoratet er pålagt å ta gebyr for tilsyn på forurensningsområdet. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Vi viser til varsel om gebyr 2. juni 2021 og til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Dere har rett til å klage

Vedtaket om gebyr kan påklages, jf. § 28 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og sendes til Miljødirektoratet. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsatt ovenfor må betales inn. Dersom vi tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

Del 3: Informasjon om tilsynet

Gjennomføring av tilsynet

Tilsynet er gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Vår hjemmel til å føre tilsyn er forurensningsloven § 48.

Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av Elkem Salten sitt miljøarbeid eller miljøstatus.

Tilsynet er en del av Miljødirektoratets risikobaserte tilsyn.

Tilsynet ble gjennomført som en revisjon. En revisjon er en systematisk kontroll av virksomhetens styringssystem. En revisjon omfatter gjennomgang av virksomhetens relevante dokumentasjon, intervjuer og verifikasjoner.

Revisjonen omfattet følgende aktiviteter:

- Åpningsmøte: Informasjon fra Miljødirektoratet om gjennomføringen av revisjonen
- Intervjuer og verifikasjoner
- Befaringer til kontrollrom, renseanlegg og deponi Andkilen
- Avsluttende møte: Oppsummering med presentasjon av resultatene.

Fra Miljødirektoratet deltok

- Rune Aasheim
- Ole Jakob Birkenes

Fra Elkem Salten deltok Ann-Jeanette Skjelstad Jensen som kontaktperson i revisjonen.

Anlegg kontrollert

Følgende anlegg tilhørende Elkem Salten ble kontrollert under tilsynet:

- Prosessanlegg, renseanlegg og SEAS energigjenvinningsanlegg
- Deponi Andkilen

Tema kontrollert

Følgende tema ble kontrollert:

- Internkontroll
- Energieffektivisering
- Utslipp til luft
- Deponi Andkilen
- Støy

Regelverk

Tilsynet omfattet følgende regelverk:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrensnig av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Miljødirektoratet, gitt 21. mars 1975, sist endret 23. juni 2021

Fremlagt dokumentasjon

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold under tilsynet:

- Organisasjonskart for Elkem ASA, avdeling Salten Verk
- Mål og handlingsplaner for ytre miljø for 2021
- Prosessflytskjema
- Måleprogram for målinger av utslipp til luft
- Miljørisikovurdering, sist revidert i 2019
- Støyrapport 2020- beregning og måling av støy i omgivelsene

Del 4: Annen informasjon

Andre forhold

Forhøyede utslipp av støv fra hovedfilteret

Tillatelsen punkt 4.1.1 inneholder en grenseverdier for utslipp til luft, blant annet en konsentrasjonsgrense for støvutslipp fra hovedfilteret. Denne grenseverdien gjelder ved normale driftsforhold. Eksempel på unormale driftsforhold er lekkasjer eller funksjonsfeil på renseanlegg.

Utslippene av røykgass fra hovedfilteret skjer gjennom tre lyrer. Utslippsmålinger i lyrene er vanskelig å gjennomføre på grunn av høy temperatur i røykgassen og lange målestrekk. Bedriften har etablert en rutine med visuell kontroll av utslippene som gir et grovt anslag på støvkonsentrasjonene. Grenseverdien i tillatelsen er antatt overholdt hvis det ikke er synlig røyk fra lyrene.

Under revisjonen informerte virksomheten om at det periodevis har vært synlig røyk fra lyren tilknyttet ovn 1 siden slutten av mai 2021. Virksomheten har ikke funnet hovedårsaken til de økte utslippene og opplyste at det er for varmt i filteret ved normal drift i ovn 1 til å kunne gjennomføre inspeksjoner for feilsøking. Inspeksjoner er planlagt gjennomført i uke 26 i 2021 når ovnen blir stanset for vedlikehold.

Geotekniske vurderinger

Elkem Salten har engasjert en ekstern konsulent til å utarbeide en geoteknisk fagrapport vedrørende grunnforhold i forbindelse med detaljregulering av Valljord industriområde i Sørfold kommune. Rapporten ble ferdigstilt 4. juni 2020 og inneholder geotekniske vurderinger for områdestabilitet og innledende vurderinger for utbygging av planlagt tømmerkai.

Etablering av miljøbrønn på Andkilen deponi

I Miljødirektoratets tilsyn i 2019 ble det gitt avvik på manglende målinger i Andkilen deponi. Virksomheten svarte på avviket med at det blant annet skulle etableres ny grunnvannsbrønn. Denne brønnen er fortsatt ikke etablert, men virksomheten har våren 2021 bedt et konsulentfirma om pris og tidsplan for når denne kan etableres.

Rapporten vil være offentlig tilgjengelig

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Miljødirektoratets postjournal på www.miljodirektoratet.no, i tråd med offentlighetsloven.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Henning Gøhtesen
seksjonsleder

Rune Aasheim
tilsynsleder

Kopi til:

- Statsforvalteren i Nordland
- Sørfold kommune

Vedlegg

Deltagere ved Miljødirektoratets revisjon ved Elkem Salten, 22.-24. juni 2021

I tabellen under har vi satt opp en oversikt over funksjonene til de personene som deltok under åpningsmøtet, intervjuene og det avsluttende møtet.

Funksjon	Åpningsmøte	Intervju	Sluttmøte
Verksdirektør	X		X
Ytre Miljø leder	X	X	X
HMS-sjef	X	X	X
Markedssjef	X	X	X
Produksjonssjef	X	X	X
Prosessansvarlig laboratorium	X	X	X
Driftsleder SEAS	X	X	X
KSP, Logistikk og Råvaresjef	X		X
Teknisk sjef	X		X
Prosessansvarlig MicSid	X		X
Økonomisjef	X		X
Prosessansvarlig Ildfast		X	X
Brann- og industrivernleder		X	X
Driftsassistent		X	X
Teamleder laboratorium		X	
Metallurg ovn 1		X	
HR-sjef	X		
Teamleder Filter			X